België - Belgique
P.B. - P.P.
8500 Kortrijk
BC 20258

KONINKLIJKE EN MENSLIEVENDE VERENIGING DER

DRAGERS van ERETEKENS en MEDAILLES van BELGIË

VOOR DADEN VAN MOED, ZELFOPOFFERING EN VAN MENSLIEVENDHEID

ONDER DE HOGE BESCHERMING VAN Z.M. DE KONING
EN HET EREVOORZITTERSCHAP VAN DE H. BURGEMEESTER VAN BRUSSEL

VADERLANDSE VERENIGING
Zonder winstgevend doel
Gesticht te Brussel op 3 december 1865 - Koninklijk Erkend op 2 juli 1883

INFOBLAD KORTRIJK

Afgiftekantoor: KORTRIJK CENTRUM

Verantwoordelijke uitgever:
Rasson Nadia - Steenstraat 103 -
8501 Heule

P 806019
PRS: 3048465

Nummer 108 – 2de kw 2024 (apr-mei-juni)

Koninklijke en Menslievende
Vereniging der
Dragers van Eretekens en
Medailles van België

Regionale Kortrijk

LIDGELD 2024

De betaalde lidkaarten werden verdeeld aan de aanwezigen tijdens het Promotiefeest op zaterdag 13 april 2024.
De personen die niet aanwezig waren op zaterdag 13 april 2024 vinden hun lidkaart hier terug of zullen die opgestuurd krijgen.
Indien het vakje een groene klever bevat, gelieve uw bijdrage van 14 Euro onverwijld te willen storten op rekeningnummer : BE22 7509 0426 1747

Indien hier groene klever - dringend uw lidgeld betalen - 14,00 Euro op rekeningnummer : BE22 7509 0426 1747

Indien u het krantje liever per mail 💻 ontvangt, geef dan uw mailadres door.

Dit bespaart ons druk- & portkosten.

Ook krijgt u het krantje sneller (in pdf.) met kleurfoto's.

Of wens je toch liever de gedrukte versie 📖 ? Laat het ons weten en we sturen het krantje op.

📧 - 📧 of 📱 naar de Kanselier: Kurt VERHELLE

WOORD VAN DE VOORZITTER REGIONALE KORTRIJK

Toespraak voorzitter Promotiefeest van 13 april 2024

Dames en heren, burgers, militairen, politie in graad en functie, Ereleden en partners Adjudant-majoor Mario Matton, Roger Terryn, oud burgemeester van Deerlijk, de Nationale voorzitter Rudy Maes en zijn echtgenote, leden van het Nationaal bestuur, voorzitter van de Staatsgedecoreerden en de Verbroedering de heer Germain Van Wietendaele, zijn echtgenote en zijn delegatie, de voorzitter van de Regionale Westland Gilbert Vitse zijn echtgenote en zijn delegatie. De heer Gerard Moerman, voorzitter van de Nationale Strijdersbond van België, Gewest Leiegroep afdeling Olsene (Oost-Vlaanderen) en echtgenote.

Je souhaite le bienvenue au grand chancelier, Mr. Guy Misson, aux membres du comité Nationale, aux différent présidents des associations patriotique, militaires et police, dans tous vos grades et qualités.

Ik verwelkom ook de vaandeldragers, alsook onze nieuwe leden die voor de 1ste maal deelnemen aan dit promotiefeest. Dit is een gelegenheid om vriendschappen te onderhouden of op te starten, wat er ook gebeurt de vriendschap moet de verbinding zijn en blijven onder ons.

Mag ik vragen om een ogenblik stilte voor onze overleden leden, die ik niet bij naam zal noemen om niet het risico te lopen iemand te vergeten.

In 2023 heeft het bestuur van de Regionale Kortrijk deelgenomen aan de Cenotaph parade te Londen (VK) die doorging op zaterdag 15 juli. We maakten er een 5-daagse reis van, alwaar we een bezoek brachten aan Kensington palace en ook hulde brachten aan het graf van de Onbekende soldaat in Westminster Abby. Op vrijdag 14 juli brachten we een bezoek aan de Tower, wat enorm interessant was, alleen waren de leden één ding 'zogenaamd' vergeten en dit moesten ze me op de avond voor de Cenotaph Parade zeggen en dit was dat ik op die plechtigheid de bloemen in naam van het Nationaal Bestuur moest neerleggen.

Tijdens de maaltijd wordt een PowerPoint-voorstelling getoond zodat jullie kunnen zien hoe alles in Londen verliep, met onze dank aan Eliza die de foto's nam.

Nu geef ik graag het woord aan de Nationale voorzitter, de heer Rudy Maes.

Voorlezen van wensen van trouw aan de Koning door Pieter met daar direct op volgend de toost op de Koning.

Ik wens jullie een aangename dag, draag jullie eretekens met fierheid, ZE GETUIGEN VAN MOED—WILSKRACHT—DAPPERHEID EN VAN ONWANKELBARE TROUW AAN VORST EN VADERLAND.

De voorzitter,

Nadia RASSON

Beste leden, beste vrienden,

Eerst en vooral wil ik jullie allemaal bedanken in naam van het voltallig bestuur voor de massale aanwezigheid op ons Promotiefeest, 82 mensen hebben zich ingeschreven, ik denk in kringen van vaderlandslievende verenigingen dat wij bij de top behoren; is het de locatie, de lekkere menu of de gelegenheid om met vrienden eens samen een ganse namiddag bij te praten? We weten het niet, maar we zijn blij jullie hier allemaal op het banket te mogen ontvangen, waarvoor dank.

Alles gaat zo vlug voorbij dat we het bijna niet kunnen bijhouden, nochtans zijn er sinds mensenheugenis noch altijd 24 uur in een dag, 7 dagen in de week en 12 maanden in een jaar. Maar we hebben de indruk dat alles vroeger langzamer aan ons voorbij ging, weet je nog de grote evenementen die op touw werden gezet rond 1918 – 2018, 100 jaar einde van WO I ? dit is ook al 6 jaar geleden, dit jaar bevrijding van Kortrijk en volgend jaar herdenken we het einde van WO II, 80 jaar geleden … maar vandaag blikken we eens terug naar dat wat nog bij sommige nooit uit hun geheugen gewist zal worden.

Zijn er mensen onder ons, als ik het heb over de 10de provincie, bij wie een belletje begint te rinkelen? Nml. De 'BSD', afkorting van de 'Belgische Strijdkrachten in Duitsland' waar vele duizenden miliciens en beroepsmilitairen gedurende 60 jaar de revue hebben gepasseerd. Willen de mensen die in Duitsland gedurende lange of korte tijd daar verbleven hebben even hun hand opsteken?

Op 5 mei 1955 werd het Warschaupact ondertekend en werd de Bondsrepubliek een NAVO-partner, ondertussen waren de Belgische strijdkrachten in Duitsland helemaal ingebed in de NATO verdedigingsgordel en … het letterwoord 'BSD' sloeg niet alleen op militairen en hun bewapening.

De 'BSD' was snel uitgegroeid tot een véél ruimer begrip. Het dekte een complete leefgemeenschap van: baby in de wieg, over moeder aan de haard tot aan de opperbevelhebber van dit bijna minikoninkrijkje.

Even de cijfers erbij halen over die lange periode: dit voor de dames en de mensen die er niet waren en tevens voor de mensen die er wel waren maar er geen weet van hadden?

Er was jaarlijks een permanente aanwezigheid van 57.000 Belgen, nml. zo'n 30.000 militairen en ongeveer 27.000 burgers onder wie op de eerste plaats de gezinsleden.
In de periode van hoogconjunctuur telde men 165 kwartieren – kazernes en depots.
Er waren 18 oefenterreinen samen goed voor 10.000 hectare.
Het licht vliegwezen beschikte over 3 vliegvelden.
De medische dienst hield 2 militaire hospitalen draaiende.
Voor de bijna 9.000 scholieren en leerlingen waren er 42 lagere en kleuterscholen, 6 middelbare scholen, 3 athenea met internaat en 1 met louter externen.
Om die leerlingen te vervoeren waren zo'n 200 bussen nodig, die legden jaarlijks niet minder dan 3 miljoen kilometer af.
In de socio-culturele sector werden er 22 gebouwen beheerd en de centrale dienst voor sociale en culturele actie kon met prat gaan op 35 winkels of magazijnen.
Het Belgisch leger verschafte in Duitsland werk aan dik 2.000 burgerlijke arbeidskrachten.

Om al de mensen te huisvesten werden ruim 11.000 woningen beheerd.
Door alle mutaties moest het leger jaarlijks circa 3.500 verhuizingen tot een goed einde brengen, met eigen vervoer en spierkracht en dat laatste werd maar al te vaak geleverd door de miliciens.

Op 7 juni 2002 was het, na een gestage afbouwperiode helemaal afgelopen met de 'BSD' op de tonen van de muziekkapel van de 2de Gidsen was er een afscheidsparade in aanwezigheid van Koning Albert II.

Volgende maand is het 20 jaar geleden dat ze in de kazerne van Spich het licht hebben uitgedaan en de kazernepoort gesloten hebben.

Zo viel het doek definitief over de nooit neergeschreven verhalen van al die honderdduizenden mensen, die een stuk van hun leven in de BSD doorbrachten.
Dat was buiten de auteur Jan Backx gerekend, want die heeft interviews afgenomen van honderden ex-BSD'ers van miliciens tot hogere officieren en dit in een lijvig boek van bijna 500 blz gebundeld.
Zo vlot leest dit boek dat je terug gekatapulteerd wordt in de tijd en grappige passages ontdekt die je zelf hebt meegemaakt.

Dank voor de aandacht en voor straks nog enkele ongeschreven verhalen met de tafelgenoten over die mooie tijd.

BOUCKENOOGHE Danny
Assistent-kanselier

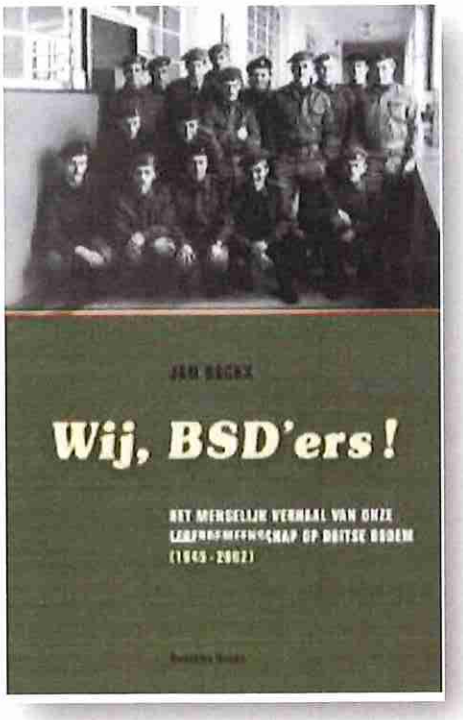

Wij, BSD'ers !
Het menselijk verhaal van onze Leefgemeenschap op Duitse bodem (1945-2002)
Jan BACKX
9789086791316

Belgische Strijdkrachten in Duitsland

De **B**elgische **S**trijdkrachten in **D**uitsland (**BSD**) (Frans: *Forces Belges en Allemagne*) is de naam voor de 'Belgische bezettingsmacht' in Duitsland na de Tweede Wereldoorlog; maar het werd ook de naam van 'het gebied' waarin de strijdkrachten gelegerd waren, man verbleef in de BSD. In dit gebeid in het toenmalige West-Duitsland werd, op verzoek van de Belgische regering, in de zone van de Britse bezetter een Belgische bezettingsmacht gelegerd. Deze stond onder brits bevel omdat het de Britse bezettingssector betrof.

Vanaf 01 april 1946 bevonden zich drie Belgische infanteriebrigades in Duitsland onder Brits bevel en kon men in feite al over 'bezettingseenheden' spreken. Kort daarop kregen de Belgische eenheden een eigen zone, de BSD, binnen de Britse bezettingssector. Zo werd een hele zone tussen Aken, Kassel, Keulen, Siegen en Soest, grotendeels in Noordrijn-Westfalen door het Belgische leger gecontroleerd. Ook in Bonn was een garnizoen gevestigd tot aan de oprichting van de Bondsrepubliek Duitsland op 23 mei 1949. Toen moest de bevelhebber van de Belgische strijdkrachten (generaal Piron) er plaats vrijmaken (door de Belgen bezette gebouwen vrijgeven) voor de regering van de gloednieuwe Bondsrepubliek.

Op 04 april 1949 werd de NAVO opgericht en op 09 mei 1955 werd de Bondsrepubliek Duitsland een NAVO-partner. De Sovjet-Unie met zijn Warschaupact, opgericht op 14 mei 1955, waaronder de DDR, was ondertussen de nieuwe gezamenlijke vijand geworden. Van een 'Belgische bezettingsmacht' was toen reeds lang geen sprake meer; er werd nu met de Duitsers samengewerkt in NAVO-verband, vermits nu ook de Bondsrepubliek er deel van uitmaakte. De Belgen bleven wel in het voormalig bezettingsgebied gelegerd, maar nu om er de Bondsrepubliek en het westen te beschermen tegen een inval door het Warschaupact. Dicht bij de grens met de DDR heerste onder de

gezinnen van de militairen wel een beetje een gevoel van ongerustheid; er bestonden plannen om gezinnen in geval van een inval naar België te evacueren.

Dit gebied werd ook wel de 10de provincie van België genoemd. Er woonden tienduizenden Belgen met hun gezin. Begin jaren vijftig waren er 40.000 militairen gelegerd, begin jaren negentig was hun aantal teruggebracht tot ongeveer 25.000. naar aanleiding van de legerhervormingen in België werd de strijdkracht in Duitsland daarna verder afgebouwd. De laatste kazerne (in Troisdorf-Spich) werd in juni 2004 verlaten. Er waren wel nog enkele Belgen in NAVO-verband actief in de Britse kazerne van Mönchengladbach, maar ook deze werd in 2013 terug overgedragen aan Duitsland.

Bronvermelding : WIKIPEDIA
https://nl.wikipedia.org/wiki/Belgische_strijdkrachten_in_Duitsland

Belgisch leger definitief uit Duitsland

Het Belgisch leger heeft begin december2005 het trainingskamp van Vogelsang, aan de Belgisch-Duitse grens, overgedragen aan de Duitse autoriteiten. Daarmee komt definitief een einde aan bijna 60 jaar militaire aanwezigheid van ons land in Duitsland. De terugtrekking van de Belgische Strijdkrachten in Duitsland (BSD) is nu bezegeld.

Het kamp van Vogelsang wordt vanaf 01 januari 2006 geïntegreerd in het nationaal park van de Eiffel. Het natuurgebied wordt zo in één klap een derde groter. Noord-Rijnland-Westfalen wil van het park een toeristische trekpleister maken.

Met de overdracht van het trainingskamp wordt definitief een punt gezet achter de Belgisch militaire aanwezigheid in Duitsland. Onze troepen traden, na de nederlaag van de nazi's in de Tweede Wereldoorlog, eerst op als bezettingsmacht. Toen West-Duitsland in 1955 lid werd van de NAVO, gingen ze opereren onder paraplu van het bondgenootschap.

De BSD, lange tijd ook wel de "tiende provincie" genoemd, kenden begin de jaren '50 een hoogtepunt met zo'n 40.000 manschappen. Sindsdien is dat aantal geleidelijk gedaald. Bij de val van de Berlijnse Muur in november 1989 ging het nog om 24.000 militairen, na de hervormingsplannen – Charlier en Delcroix – bleef uiteindelijk alleen nog een kleine brigade van 3.000 manschappen over die gehergroepeerd werden in de regio Keulen.

De terugkeer uit Duitsland is een beslissing van mei 2000 en kaderde in het strategisch moderniseringsplan van het Belgisch leger. De operatie werd in juni 2001 op gang geschoten en is nu, met het vertrek uit Vogelsang, afgerond. Alleen een klein Belgisch verbindingsbureau blijft nog enkele maanden in Keulen.

Bronvermelding : De Standaard
https://www.standaard.be/cnt/dmf30122005_036

INDIENEN VAN UW AANVRAAG

Lid van de K.M.V.D.E.M.B.

Vul het aanvraagformulier in en bezorg dit via mail aan Jean-Louis Gilson. (zie onderstaande gegevens)

Provinciale Namen – Kanselarij
Contact

E-mail : jean-louis.gilson@outlook.be

Gsm : +32 (0) 477 24 40 16

KRUIS VAN ERKENNING VOOR BEWEZEN DIENSTEN AAN DE NATIE
« DEFENSIE & VEILIGHEID »

DEFENSIE
RIJKSWACHT
POLITIE
BRANDWEER & HULPDIENSTEN
DOUANE
CIVIELE BESCHERMING

Deze eer kan u worden toegekend als u bij één van deze organisaties dient of gediend hebt.

Koninklijke en Menslievende Vereniging der Dragers van Eretekens en Medailles van België

Voor daden van Moed, Zelfopoffering en Menslievendheid

Vaderlandse Vereniging
Zonder winstgevend doel
Ondernemingsnummer: 408 696 434

KONINKLIJKE EN MENSLIEVENDE VERENIGING DER DRAGERS VAN ERETEKENS EN MEDAILLES VAN BELGIË
PROVINCIALE NAMEN - KANSELARIJ

KRUIS VAN ERKENNING VOOR BEWEZEN DIENSTEN AAN DE NATIE
LEGER – RIJKSWACHT – POLITIE – DOUANE – BRANDWEER
CIVIELE BESCHERMING

AANVRAAGFORMULIER

Ondergetekende,

NAAM ..... VOORNAAM .....

Woonachtig te : .... Nr. : .....

Postcode : ..... Stad : ..... Land : .....

E-mailadres : ..... Gsm/Tel : .....

Lid van de K.M.V.D.E.M.B. – JA – Stamnr. : - - / - / - - - - / - / - - NEEN (*)

Verzoek om toekenning voor het Kruis van Erkenning voor bewezen diensten aan de Natie.
Ik heb gediend / Ik ben in dienst bij :

DEFENSIE (Milicien-Actief-Reserve) – **DE RIJKSWACHT – DE POLITIE**
DE BRANDWEER (Brand – Noodhulp) – **DE DOUANE**
DE CIVIELE BESCHERMING (*)

O Ik kies het diploma en de medaille (groot formaat) voor de prijs van 35,00 €

O Ik kies het diploma en de medaille (klein formaat) voor de prijs van 25,00 €

O Ik kies het diploma en de medailles (groot + klein formaat) voor de prijs van 60,00 €

O Ik wil graag mijn bestelling via de post ontvangen …
Het diploma en de bestelde medaille(s) : België 10,00 € / Europa 20,00 €

O Ik geef er de voorkeur aan om mijn bestelling persoonlijk bij mij te laten bezorgen.

Ik voeg dit formulier toe …

- - Het (de) document(en) waaruit mijn betrokkenheid bij een of meerdere van de hierboven genoemde organisaties blijkt.

(*) Schrap onnodige vermeldingen / Maak de « O » van uw keuze zwart.

Ik stort het bedrag van ..... € dat overeenkomt met mijn bestelling en eventuele portkosten op de bankrekening …

- IBAN code : BE98 0682 2149 6493
- BIC code : GKCC BEBB
- Adres : K.M.V.D.E.M.B. Provinciale Namen – Kanselarij
- Mededeling : NAAM – VOORNAAM – Bestelling Kruis van Erkenning voor bewezen diensten aan de Natie

Gedaan te ..... de .....

.....
Handtekening

The Paths to Freedom

DE BUNKERS VAN AZEVILLE EN VAN CRISBECQ

Hauptmann
Hugo Treiber

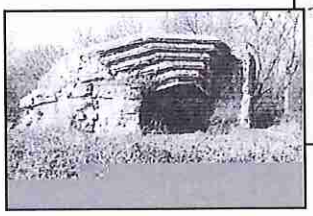

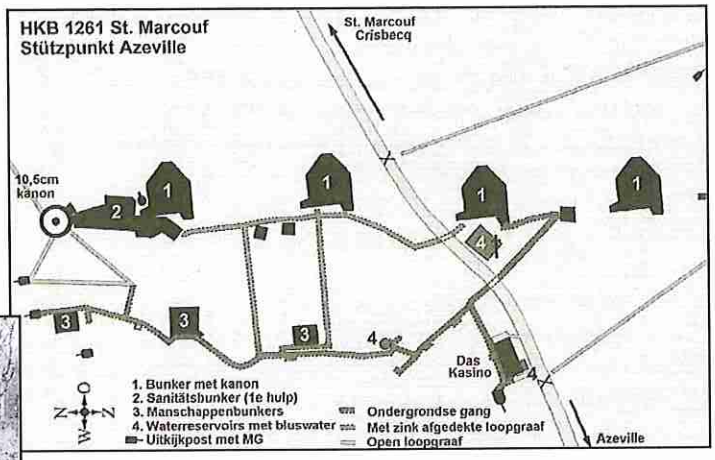

Punt 111 en 122: Onder bevel van Generalfeldmarschall Gerd von Rundstedt bouwt Organisation Todt langs de Normandische kust bunkercomplexen voor de Atlantikwall. Ook bij het dorp Azeville, waar vier bunkers met 12,2cm kanonnen en een Sanitätsbunker door voornamelijk Russische krijgsgevangenen worden geplaatst. Omdat het complex geen zicht op de zee en stranden heeft, wordt bij Crisbecq een observatiebunker gebouwd als de 'ogen' van het complex. Als Feldmarschall Erwin Rommel het bevel over de verdediging van de kust op zich neemt, geeft hij direct opdracht om aan de kust verdedigingswerken op te richten. Zo komt het, dat bij het dorpje Crisbecq begonnen wordt met de bouw van vier bunkers voor 21cm Skoda-kanonnen. Organisation Todt weet – ondanks Geallieerde bombardementen– twee bunkers voor de invasie gereed te hebben. Van twee andere zijn alleen de fundamenten gelegd.

De Heeres-Küsten-Batterie HKB I/1261 en II/1261 St. Marcouf staan onder leiding van Hauptmann Dr. Hugo Treiber, een strenge militair. Hij is echter ook een aimabele man, die de dorpelingen voor zich probeert te winnen door een fanfare uit zijn manschappen samen te stellen en die –potsierlijk met hun jasjes binnenstebuiten en hun petten dwars op het hoofd– door het dorp te laten marcheren. Ook worden ze regelmatig uitgenodigd in de – tot 'Das Kasino' omgedoopte– houten barak voor feestjes. Zijn manschappen op Azeville, die niet naar het strand kunnen zoals de mannen van Crisbecq, mogen het grote bassin met bluswater 's zomers als zwembad gebruiken. De stenen rand daarvan is nog steeds te zien achter het kruis langs de weg. Hij laat zelfs op de bunker voor het bassin een zeezicht schilderen.

Op 6 juni om 05.50 uur ziet Treiber vanuit het dorp Azeville minstens driehonderd schepen voor de kust. Hij belt Leutenant Hans Kattnig, de commandant van II/1261 op Azeville, en roept: "*Sie kommen!*".
Ook Oberleutnant zur See Walter Ohmsen in de observatiebunker op Crisbecq (III/1261) ziet de armada en mompelt: "*Da sind sie ...*"

Wordt vervolgd op pagina 3

ROUTEBESCHRIJVING

86. Eerste weg na de brug over spoorlijn **links**.
87. Doorgaande weg over zo'n 3 km volgen tot over brug over de snelweg N13.
88. Na brug T-splising **links**, richting Neuville-au-Plain.
89. **Direct daarna** op Y-splitsing **rechtdoor** (= rechts), dus NIET snelweg N13 oprijden.
90. U rijdt Neuville-au-Plain binnen.
91. Op kruising bij hoge muur **rechtdoor**, richting Houlbecq en langs kerk.
    Op de kasteelmuur links is een plaquette aangebracht ter nagedachtenis aan D Company 2nd Battalion 505 PIR, die hier op D-Day lang een Duitse tegenaanval op Ste. Mére-Eglise tegenhield.
92. **Onverhard:** na ± 600 m op kruising –met voor u groen toegangshek van boerderij– **links**, onverhard pad op.
    Lees verhaal verder op punt **99.**
    Verhard: verharde weg vervolgen.
93. **Verhard:** op Y-splitsing **links** aanhouden (rechts bordje 'sentier pedestre').
94. **Verhard:** direct daarna op Y-splitsing **links** aanhouden Doorgaande weg volgen.
95. **Verhard:** einde weg **rechts**, richting Saussetour.
96. **Verhard:** einde weg **links**, D115 richting Azeville.
97. **Verhard:** eerste weg **rechts**, D269 richting Azeville.
    U rijdt Azeville binnen.
98. **Verhard:** -l **rechts** aanhouden, D269 richting Batterie d'Azeville.
    Lees verder op punt **111.**
99. **Onverhard:** einde onverharde weg **links**, verhar-
    De weg en over brug.
100. **Onverhard:** ± 100 m na brug **rechts**, onverhard pad.
101. **Onverhard:** -l met bordje doodlopende weg **rechtdoor.**
102. **Onverhard:** kruising doorgaande weg **rechts** volgen, onverhard pad.
103. **Onverhard:** l– **rechtdoor**, onverhard pad.
104. **Onverhard:** kruising onverharde wegen **rechts**, onverhard pad.
105. **Onverhard:** kruising **rechtdoor**, verharde weg op.
106. **Onverhard:** kruising voorrangsweg **recht oversteken.**
107. **Onverhard:** T-splitsing **rechts**, verharde weg op.
108. **Onverhard:** kruising **rechts**, D420 richting Azeville.
109. **Onverhard:** kruising **rechtdoor** en u rijdt Azeville in.
110. **Onverhard:** einde weg **links**, voorrangsweg op, D269 richting St. Marcouf-de-l'Isle.
111. U rijdt Azeville in en weer uit.
    Direct buiten het dorp ligt rechts de ingang van Batterie d'Azeville.

Wordt vervolgd

502 PIR OP FERME MARMION

Punt 131 en 138: 3rd Battalion 502 PIR (101st A/B) landt ver buiten de dropzone bij Ravenoville, terwijl ze in Ste. Marie-du-Mont moeten verzamelen. Onderweg worden ze bij Foucarville door mitrailleurs en mortieren bestookt. De Duitse stelling op boerderij Marmion is strategisch goed uitgekozen, want hiervandaan kunnen ze alle Amerikanen uitschakelen, die op weg zijn naar Ste. Mère-Eglise. Hoewel het niet zijn taak is, besluit Major John P. Stopka met 3rd Battalion de stelling buiten gevecht te stellen. Ze vinden een Nazi-vlag en Duitse helm en laten zich trots met hun oorlogsbuit fotograferen op de binnenplaats van de tot 'Stopka's Stronpoint' omgedoopte boerderij.

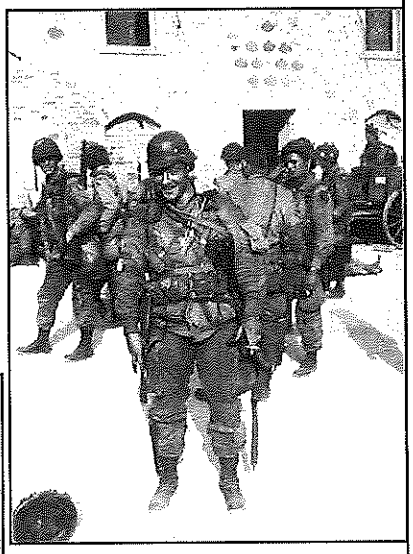

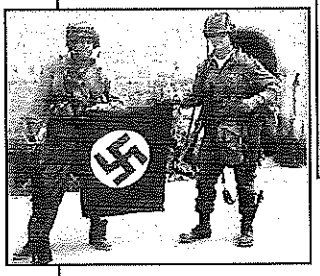

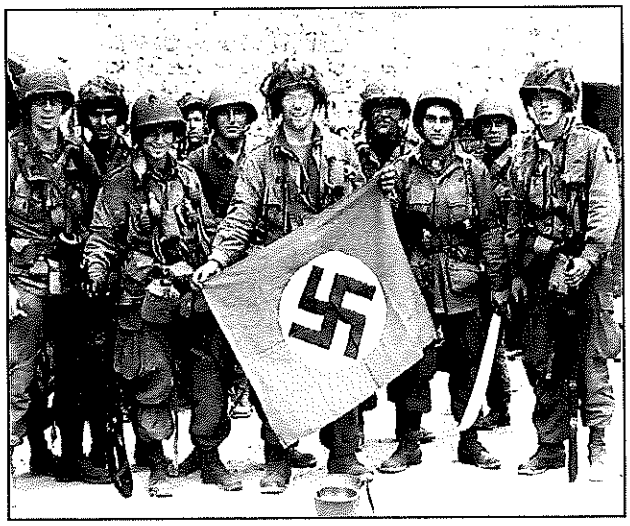

DE BUNKERS VAN AZEVILLE EN VAN CRISBECQ

Punt 111 en 122: Niet lang daarna worden ze bestookt door tien 35,6cm en twaalf 12,5cm kanonnen van de USS Nevada. Om 09.00 uur lukt het de USS Nevada om een voltreffer te plaatsen precies in het schietgat van vuurmond 2 van Azeville. Een toevalstreffer, maar de uitwerking is verschrikkelijk. Op Crisbecq rinkelt de telefoon. Leutnant Hans Kattnig belt vanuit Azeville en meldt: "*Mijn tweede vuurmond is door een voltreffer in het schietgat uitgevallen. Het 3,5 meter dikke betonnen dak is ingestort en heeft kanon en manschappen bedolven.* "Ondertussen dringen mannen van 22nd Infantry Regiment (4th ID) het batterijvak van Crisbecq binnen. De strijd brandt nu echt goed los. Overal wordt geschoten en ontploffen er granaten. De Duitse artilleristen en infanteristen worden door de overmacht in hun bunkers opgesloten. Alle officieren en manschappen zijn gewond geraakt. Zelfs de hond van Ohmsen is gedood. De arts van III/1261 is inmiddels gesneuveld, dus verzorgen twee Sanitäter (hospikken) de gewonden. Menig officier of soldaat van Crisbecq heeft zijn leven aan die twee te danken.

De Amerikanen zijn inmiddels de observatiebunker op Crisbecq genaderd. Oberleutnaznt Ohmsen ziet vanuit zijn observatiepost, hoe Amerikanen op zijn bunker proberen te klimmen. Hij begrijpt direct wat de Yankees wilden doen: slaghoedjes in de schietgaten aanbrengen, lonten aansteken en van de kazemat een bakoven maken. Hij ziet zich in een wanhopige situatie geplaatst. Wat te doen?

Dan neemt hij resoluut een besluit. Hij beveelt zijn Funker (radiotelegrafist) Baumgarten: "*Doorgeven aan Batterie Azeville: artillerievuur op mijn eigen stelling. Ohmsen.*" Baumgarten kijkt zijn meerdere ontsteld aan. "*Schiet op, geef door!*", dringt Ohmsen aan. "*We zullen zelf verliezen lijden, maar het is de enige manier om wat te doen voor onze eigen mensen.*"
Baumgarten tikt de boodschap in. Leutnant Katniss begrijpt direct de bedoeling van Ohmsen. "*Schruger,*" zegt hij tegen zijn oude getrouwe adjudant, "*nu zullen we die lui eens het vuur na aan de schenen leggen.*" En rustig, als gold het een oefening, legt hij vanuit Azeville in korte tijd goed gericht vuur op het batterijvak van Crisbecq.

De Amerikanen lijden zware verliezen en denken, dat ze door hun eigen schepen onder vuur worden genomen. Ze slaan met achterlating van hun wapens op de vlucht.
Een tweede aanval van de Amerikanen op 8 juni loopt op dezelfde manier vast. Azeville vuurt met het inmiddels enige intact zijnde 12,2cm kanon op de Amerikaanse stormtroepen in Crisbecq. Het dak van de observatiebunker is na alle beschietingen volledig ingestort. Na de oorlog vertelt Oberleutnant zur See Ohmsen: "Het was een geluk voor ons, dat de Amerikanen de toestand verkeerd beoordeelden. Ze dachten, dat we beschikten over goed uitgeruste reserves, terwijl er in de hele sector geen onderdelen lagen."

Op 9 juni valt het complex bij Azeville. Na een artilleriebombardement van 1.500 salvo's en dankzij heldhaftig optreden van Private Ralph G. Riley, die met een haperende vlammenwerper toch de munitie in een van de bunkers weet te ontsteken, geeft de Duitse bemanning zich over.

Op Crisbecq houden de Duitsers heldhaftig stand. De toestand wordt echter onhoudbaar en op 11 juni ziet de bemanning kans om onder leiding van Ohmsen 's nachts te ontkomen richting Quinéville. De volgende morgen, op 12 juni, ontdekt een verkenningsgroep, dat Crisbecq is ontruimd. Zij vinden slechts 21 zwaargewonde Duitse soldaten, goed verzorgd door een vrijwillig achtergebleven Sanitäter.

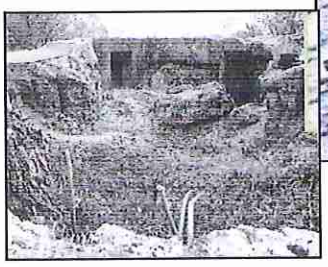

BUNKERCOMPLEX ST. MARTIN-DE-VARREVILLE

Punt 149: Al in 1941 wordt door de Duitsers ten oosten van St. Martin-de-Varreville een onbeschermde geschutsopstelling opgezet met vier oude Franse Schnieder-kanonnen van 105mm. Omdat deze kanonnen maar een bereik van dertien kilometer hebben, worden ze in 1943 vervangen door vier op de Russen buitgemaakte 122mm kanonnen (K390/2-r), die in open betonnen emplacementen worden gezet. In 1944 wordt een begin gemaakt met de bouw van bunkers van het type H669 om de kanonnen te herbergen, maar die zijn nooit afgemaakt. In totaal bevinden zich elf betonnen bouwwerken op deze positie. Helaas zijn die vandaag de dag moeilijk waar te nemen, omdat de boer zijn land niet wil openstellen.

Bij de Duitsers is deze stelling bekend als I. Batterie van Heeres-Küsten-Artillerie-Regiment 1261, die onder bevel staat van Oberleutnant Erben. De bemanning van I/1261 is even verderop in Les Mézières ingekwartierd in diverse huizen, die bij de Geallieerden bekend staan als 'Objective WXYZ'. De complexen in Azeville (II/1261) en Crisbecq (III/1261) behoren ook tot HKAA 1261 en vormen tezamen de voornaamste geschutsopstellingen in het gebied achter Utah Beach.

Het bunkercomplex I/1261 baart de plannenmakers van de invasie grote zorgen. In de nacht van 28 op 29 mei 1844 bombardeert RAF Bomber Command daarom het complex. 3rd Battalion 502 PIR (101st A/B) moet op D-Day direct vaststellen, of de stelling wel uitgeschakeld is, voordat 4th Infantry Division landt op Utah Beach.

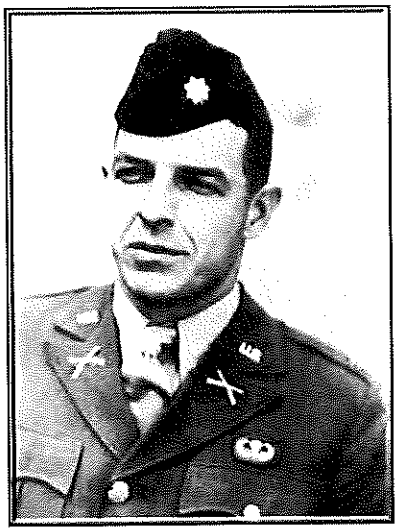

Lieutenant-Colonel Benjamin Vandervoort

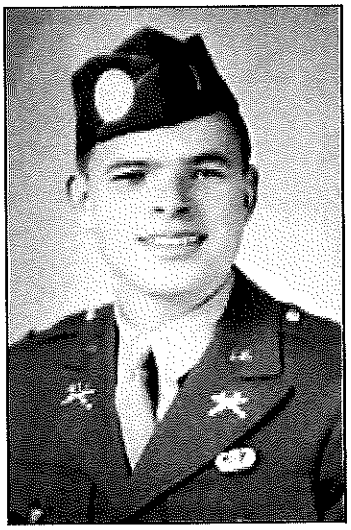

Lieutenant Turner B. Turnbull

Wordt vervolgd

KONINKLIJKE EN MENSLIEVENDE VERENIGING DER DRAGERS VAN ERETEKENS EN MEDAILLES VAN BELGIË

REGIONALE KORTRIJK - KANSELARIJ

'COMMANDEUR' 50-jarig bestaan van de Regionale KORTRIJK

AANVRAAGFORMULIER

Ondergetekende,

NAAM ..... VOORNAAM .....

Woonachtig te : ..... Nr. : .....

Postcode : ..... Stad : ..... Land : .....

E-mailadres : ..... Gsm/Tel : .....

Lid van de K.M.V.D.E.M.B. – Stamnr. : - - / - / - - - - / - / - -

Verzoek om toekenning voor de 'COMMANDEUR' naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van de Regionale KORTRIJK

O Ik kies het diploma en de medaille (groot formaat) voor de prijs van 100,00 €

Ik stort het bedrag van ..... € dat overeenkomt met mijn bestelling op de bankrekening …

- IBAN : BE22 7509 0426 1747
- Adres : VERHELLE Kurt
  Kapel ter Bede 28
  8500 KORTRIJK
- Mededeling : NAAM – VOORNAAM – Bestelling 'Commandeur' 50-jaar Regionale Kortrijk

Gedaan te ..... de .....

.....
handtekening

Officiële plechtigheden

Zondag 21 juli 2024 – Nationale Feestdag

10Hr30: Verzameling aan het Stadhuis
11Hr00: Te Deum in de St.-Maartenskerk
11Hr45: Receptie op het Stadhuis

Zondag 08 september 2024 – Herdenking bevrijding Stad

Plaats en uur wordt nog medegedeeld

Zondag 22 september 2024

126-jarig bestaan '*Koninklijke Maatschappij der Staatsgedecoreerden van Kortrijk*'

09Hr45: Verzameling aan het Stadhuis
10Hr30: Heilige Mis in de St.-Maartenskerk
11Hr15: Huldiging aan het Monument op de Grote Markt te Kortrijk
12Hr00: Receptie, gevolgd door banket in het ontmoetingscentrum te Marke

Vrijdag 01 november 2024 – Allerheiligen

09Hr45: Samenkomst aan de ingang van de Stedelijke begraafplaats Kortrijk
10Hr00: Plechtige optocht met neerlegging van bloemen aan de herdenkingsmonumenten

Vrijdag 08 november 2024 – Vereniging van de N.C.P.G.R.

10Hr00: B.N.P.-Fortis aan het monument van Fortisbank (aan de boog) te Kortrijk

Maandag 11 november 2024 – Wapenstilstand

10Hr00: Plechtigheid aan het Royal Foundlandmonument, Gentsesteenweg Kortrijk
10Hr30: Verzameling aan het Stadhuis
11Hr00: Te Deum in de St.-Maartenskerk
12Hr00: Receptie op het Stadhuis

Vrijdag 15 november 2024 – Koningsdag

10Hr50: Samenkomst aan de St.-Maartenskerk
11Hr00: Te Deum in de St.-Maartenskerk
11Hr45: Receptie op het Stadhuis

De Groote Oorlog

X X X V .

Het Drama van Leuven.

En terecht zei onze regeering in een vertoog :

"Zoodus, het lot van een stad van 42.000 inwoners hangt af van een heethoofd, van een halfgare of van een betaalden stoker, die een of ander Duitsch soldaat een poets zou willen bakken ! Wanneer men zoo'n waarschuwing krijgt, houdt men zich koest en beeft. Want die bedreigingen zijn geen larie. Uit Aarschot, drie mijlen buiten Leuven, komen elken dag vluchtelingen toe, echte menschelijke wrakken, die slag op slag verhalen, hoe de Duitsche soldaten er sedert den avond van 19 Oogst te keer gaan met dood en verwoesting ; de stad verbrand ! De bewoners doodgeschoten ! De overlevenden gedwongen om voor de slachtoffers graven te delven ! Dat alles gaat gefluisterd van oor tot oor, doet u ijzen en rillen van ontzetting. De burgers van Leuven zijn verbijsterd. Zij durven amper de straat op. Zij wandelen met gebogen hoofd schuw langs de huizen. De knal van een rijwielband, een ongewoon geluid, een toevallig schot, brengen ze van streek : ze spitsen hun ooren en vragen zich af : wat gaat er nu gebeuren ? Men gaat 's avonds naar bed, onzeker van den morgen. Men verwacht allerlei onheil. De zedelijke thermometer staat vreeselijk laag. Dat alleen al maakt elke onderstelling aangaande een volksoproer of een valstrik voor het bezettingsleger bespottelijk. Wie beeft, maakt geen oproer.

Van 19 tot 25 Oogst heeft te Leuven geen enkel oogenblik die gevoelshitte en die koorts geheerscht, waarin samenzweringen en omwentelingen kunnen ontkiemen en gedijen.

En dan, is 't niet genoeg te willen opstaan, men moet ook over de middelen beschikken, wapens bezitten ! Maar de bevolking is ontwapend. Op 19 Augustus, 's morgens, zijn al de geweren der burgerwacht naar Antwerpen gestuurd. Zeven dagen lang heeft men de overige wapens afgegeven ; jachtgeweren, revolvers, pistolen, sierwapens, oude sabels, beroeste degens, alles, letterlijk alles, ging naar 't stadhuis. Een schermmeester heeft zelfs nieuwe schermdegens afgegeven, die hij pas van een Duitsche fabriek had betrokken. Op 't stadhuis—dit moet terloops gezegd—terwijl men beloofde na den oorlog alles terug te geven, op elk wapen een briefje plakte met den naam van den eigenaar, en ontvangstbewijzen uitreikte, waren de Duitsche officieren bezig met onder elkaar te verdeelen wat maar eenigszins kon dienen in den oorlog of op jacht ! Den 25n Oogst, 's avonds, was er bij de Leuvensche burgerij geen enkel vuurwapen of munitie meer te hooren of te zien.

Volgens de Duitsche Kommissie van Onderzoek, zouden de Belgen zelf erkend hebben, dat in de eerste bezettingsweek de Duitsche troepen zich voorbeeldig gedroegen. Dit gezegde steunt op de getuigenis van prof. Lemaire. Deze verklaart, dat hij niet te klagen heeft over de soldaten, die Dinsdag, 25 Augustus, bij hem onder dak kwamen.

Ziedaar de Duitsche methode op het leven betrapt ; 2, 3 soldaten komen in een huis, om er den nacht van 25 tot 26 Augustus te slijten ; amper hebben ze zich huiselijk ingericht, of daar klinkt het alarm en ze moeten vertrekken. De heer des huizes verklaart, dat gedurende de weinige oogenblikken, dat de manschappen bij hem waren, deze geen reden tot klagen hebben gegeven ; hieruit besluit de Kommissie, dat van 19 tot 25 Oogst, naar de Belgen toegeven, het gedrag der troepen bewonderenswaardig is geweest. Men moet bekennen, dat de konklusie de praemissen eenigszins overschrijdt. We geven graag toe, dat menig inwoner hetzelfde zou kunnen verklaren als M. Lemaire ; we weten, dat het Duitsche leger niet uitsluitend uit boeven bestaat en dat het officieren en soldaten telt, die de gastvrijheid waardeeren, zelfs in oorlogstijd. Maar, aleer te besluiten, had de Kommissie van Onderzoek verder moeten speuren ; ze had aan M. Lemaire bv. Kunnen vragen, of hem niets van uitspattingen der troepen bekend was, en dan had deze verteld, dat in zijn eigen straat verscheidene huizen, o.a. die van zijn kollega's, professoren Van Gehuchten, Sencie en Van Mosuenck, kort en klein geslagen en in vuilnisbelten herschapen waren. De kasten vernield, de papieren over den grond gestrooid, het linnen uit de kasten gehaald en bevuild, alles besmeurd met volleerde zwijnerij, die geen pen durft beschrijven—ziedaar de aanblik van menig huis, waarin de soldaten "van voorbeeldig gedrag" gehuisd hadden. En dit gebeurde reeds den 20n Augustus.

De Kommissie van Onderzoek had ook het geval kunnen aanhalen van dat arm, vijftienjarig meisje, schandelijk mishandeld door die beesten van soldaten, aan borst en beenen door verscheidene bajonetsteken gewond en stervend naar het ziekenhuis gevoerd, op Vrijdag 21 Oogst."

Maar dit alles is weinig besproken geworden, omdat het overtroffen werd door het eigenlijke drama van Leuven.

We hebben gezien, hoe er bij den eersten uitval van Antwerpen ook gestreden werd aan de vaart Mechelen-Leuven, tot bij Campenhout.

't Was de dag van het drama van Leuven. Wij zullen voor het verhaal het verslag der Belgische regeering volgen, dat na een nauwkeurig onderzoek opgesteld werd :

"Dinsdag 25 Oogst, van 6 uur 's avonds af, blaast de noodhoorn. Vele versch aangekomen troepen verlaten ijlings de stad en trekken naar 't Noorden, tusschen Leuven en Mechelen, waar de Duitschers slaags zijn met het Belgisch leger. Iets later trekken andere soldaten, ruiters vooral, wanordelijk door sommige straten

van de stad, met name over de Diestsche vest. Tevens loopt door de bevolking het gerucht, dat de Franschen in de buurt zijn en de stad naderen. Het blijft evenwel kalm tot 8 uur. Te 7 uur stipt (Belgische tijd), als alle bewoners binnenshuis zijn, want na 8 uur 's avonds is het ieder burger verboden zich op straat te vertoonen, breekt op verschillende plaatsen der stad geweervuur uit. Wat is er gaande ?

Niemand geeft er zich eerst rekenschap van. De straat behoort aan 't leger, en de burger die zich buiten waagt, waagt zijn leven. Een zekere Jacob Crab, uit de Dietschestraat gaat uit : een geweerschot velt hem. Een vrouw uit de Blijde-Inkomststraat gluurt even door een ruit : een kogel treft haar ten doode. De soldaten beschieten de gevels, talrijke huizen staan onder machinegeweervuur. De kogels dringen in de benedenhuizen, in de kelders, in de verdiepingen : ze dooden en kwetsen lukraak.

Overigens, het verloop is niet overal eender, in iedere wijk is het weer anders. In de Rijschoolstraat, bij en in de twee groote kazernen, is 't van 8 uur af tot laat in den nacht een vreeselijke herrie : een dolle hoos van geknetter en geknal, gehuil, gevloek en gebeveel van officieren, dof geram op de deuren, gejammer van gekwetsten en stervenden. En toch, hoe vreemd ook, was dat alles maar... loos gerucht. Want men vindt aldaar noch dooden noch sporen van kogels. Hebben de soldaten, die in de beide kazernen lagen, de omwonenden eenvoudig willen doen schrikken of hebben ze hun willen diets maken, dat ze door de zogenaamde vrijschutters werden belegerd ? Men gist te vergeefs naar de drijfveeren van hun doen.

Spel of ernst, de herrie en 't geschiet hebben overal dezelfde uitwerking ; de bewoners nemen de wijk voor 't gevaar. Er zijn menschen die in de Lieve-Vrouwstraat in de Dijle stappen en gaan schuilen onder de riviergewelven die 't Sint-Pieters-hospitaal en de Leiestraat schragen ; ze blijven daar tot 's morgens, met de beenen in het water. Dertig anderen, uit de Vital Decosterstraat, kruipen in een riool ; onder hen is er een kind met een blindedarmontsteking. Het kerkhof stroomt vol vluchtelingen ; de grafkelder der familie Keulemans, die open ligt voor een lijk, verschillende grafgebouwen, de begrafeniskapel, het doodenhuisje dienen als schuilplaats voor verschrikte burgers.

Evenwel, de meesten denken er niet aan hun huis te verlaten. Ze vluchten gauw in hun kelders. Maar niet allen bijtijds. De soldaten dringen al binnen, beschieten en vellen de stakkers die nog geen heenkomen vonden. Aldus krijgt ingenieur André een ernstig schot in de bil : hij is er weken lang doodelijk ziek van. Mevrouw Verleysen is sedert twee dagen bevallen. Ze ligt boven en haar man wil haar naar den kelder dragen. Op den overloop treft haar een kogel en ze bezwijkt in zijn armen. De kogels blijven fluiten, hij geeft het lijk op en verschuilt zich in den kelder. 's Anderendaags morgens nemen de soldaten hem gevangen en leiden hem weg, zonder hem toe te laten zijn arme echtgenoote de laatste eer te bewijzen. Door zijn vertrek wordt, behalve het pasgeborene, een dochtertje van twee jaar aan zijn lot overgelaten. Buren, die het opnamen vonden het geknield bij 't lijk van zijn moeder. De lieden, die 't lijk weggenomen hebben, bevonden dat het hoofd verbrijzeld was en het huis leeggeplunderd.

Ziehier een ander feit. Op Dinsdag namiddag nemen vier officieren hun intrek in een villa buiten de poorten van Leuven. Ze avondmalen om 8 uur, met mijnheer en mevrouw, als opeens buiten het geweervuur uitbarst. Terwijl mijnheer naar boven holt, om zijn kinderen, 10 tot 4 jaar oud, naar den kelder te brengen, ijlen de officieren de deur uit. Een van hen doet of hij gewond is, komt weer binnen en beschuldigt de huisbewoners te hebben geschoten. Dadelijk daarop komt er een andere, houdt zijn pistool onder den neus van mevrouw en zegt haar den kogel aan. Mevrouw verzoekt, dat men 't huis zou doorzoeken ; men geeft toe en vindt niets. Ondertusschen komen de kinderen alleen van boven en zeggen, dat de Duitsche soldaten ze naar hun moeder sturen. Mevrouw wil gaan zien waar haar man blijft. Men laat haar daartoe den tijd niet en zet haar buiten met haar half-gekleede kleintjes. In het Duitsche kamp, dichtbij, wordt ze den heelen nacht vastgehouden ; met haar gezinnetje is ze getuige van de plundering en den brand van haar huis. Om 5 uur 's morgens verschijnt ze voor een soort krijgsraad ; ze wordt in vrijheid gesteld, maar met bevel zich naar een bepaalde plaats te begeven. Mevrouw verkreeg eerst zekerheid omtrent het lot van haar gemaal, toen het puin van haar woning werd doorzocht : daar ontdekte men hem, geheel verkoold. De arme man werd waarschijnlijk vermoord, toen hij de trap opliep om zijn kinderen te redden.

De lieden die hun kelder konden bereiken, bleven daar niet lang veilig. Ze werden er weldra nagezet door de vlammen. Want het groote brandspel gaat beginnen. Soms worden ze er in gegooid van buitenaf ; dit overkwam o.a. M. Lemertz, bouwkundige, leider van het teekenwerk aan de hoogeschool, woonachtig in een groot heerenhuis aan de Tiensche vest. Vader, moeder, kinderen, een 84-jarige grootmoeder, met zijn achten te zamen, hadden gemeend in de kelders veilig te wezen. Van 't gevaar bewust, loopt de vader weer naar boven en naar de voordeur, en smeekt den officier voor de zijnen om erbarmen. Tot eenig antwoord krijgt hij een kogel, die hem velt. Zes dagen lang ligt zijn lijk onbegraven onder een boompje op de vest.

Doch niets overtreft in koelbloedige, planmatige wreedheid wat er op den Tienschen steenweg gebeurt. 't Is avond, omstreeks halfnegen ; een officier met twee soldaten daalt een kelder in ; hij vindt daar de familie Maky, vader, moeder en tien kinderen, voltallig bijeengepakt in een hoek. Hij geeft bevel den vader neer te schieten en maakt hem zelf al met een revolverschot. Dan komt de oudste zoon aan de beurt ; als de soldaat vuurt, zakt hij ineen en blijft bewegingsloos liggen. Daarna de tweede zoon : hij wordt tegen den muur geplaatst en krijgt een kogel in de zij. Daarop bevel om de oudste dochter te dooden ; de soldaat, menschlievend, weigert. Nadat de moeder en de kleintjes het bloedwerk met ontzetting hebben aanschouwd, moeten ze er uit ; de moeder wil het lijk van haar man een laatste maal aanroeren, maar de officier schudt haar dooreen. Vervolgens wordt het huis in brand gestoken, en twee dagen

later, 27 Oogst, trekt het gansche gezin in ballingschap naar Duitschland : daar zal het zes weken blijven.

De woorden ontbreken om dergelijke gruwelen te geeselen. De geschiedenis zal ze oordeelen, hard en onverbiddelijk. Misschien zal ze een verschooning vinden voor de soldaten, die slechts gehoorzamen aan hun oversten of die zich zelfs een enkelen keer in schoonen heldenmoed tegen het gebod verzetten ; maar niets zal in haar oogen de misdaad verzachten van dien officier zonder hart. Zoo vaak zullen we in den loop van ons verslag tot de slotsom komen, dat de officieren streng dienen geoordeeld om hun bedachte, berekende wreedheid. De brandstichtingen geven daar alweer reden toe.

Er zijn verschillende manieren geweest om brand te stichten. Ik noem er enkele. In een huis aan de Tiensche vest steekt een soldaat een brandende lucifer aan de gordijnen van een slaapkamer, en gaat dan beneden naar 't salon, waar hij 't vuur aanmaakt met een vlammende stroobos. In een ander huis, aan dezelfde vest, gooien voorbijtuffende soldaten vuurpijlen in de kelder-vertrekken : ze springen open en een haard ontstaat "terwijl er stukjes lood op uw handen vallen", zooals iemand uit ervaring zei.

In verschillende huizen aan de Diestsche vest trekken de soldaten van boven naar beneden, slaan voor de pret alles stuk, besprenkelen meubels, gordijnen en vloer met een ontvlambaar vocht en stichten dan de

noodlottige vonk.

Dicht bij diezelfde vest, naast de gebouwen van den buurtspoorweg, komen twee, drie kastwagens met manschappen aanzetten. Op bevel wordt de deur van een der woningen ingebeukt, uit een kas wordt een bal gehaald en 't huis in gegooid : er ontstaat een hevige ontploffing, dan zwarte rook, dan vlammen. Het vuur deelt zich mee aan 't heele stel gebouwen. Op de Volksplaats, is het een officier, klein van gestalte, ietwat grijs, met een band om het hoofd, die de werkzaamheden leidt : hij schreeuwt een bevel en er wordt een salvo afgevuurd op een aangewezen huis. Waaruit de projektielen zijn samengesteld, weet ik niet. Maar het vuur pakt niet dadelijk, het smeult, schijnt uit te gaan, schiet eindelijk op. In 't Para-magazijn, in de Stationstraat mislukt een eerste poging ; men moet herbeginnen ; men slingert een balletje door de gebroken spiegelruit, en ditmaal ontstaat de brand en grijpt snel verder. Gelijk men ziet, is de kunst ingewikkeld en afgewisseld. Petroleum, naphta, nitrocellulose, brandbommen, schijnen een groote rol te hebben gespeeld. Al de vondsten der moderne vuurwerkkunde komen er bij te pas. Het werk is bestuurd en volbracht door mannen van het vak. De brandstichtersbrigade bestaat uit verscheidene ploegen en verricht haar treurige taak op verschillende plaatsen te gelijk. Een ploeg houdt stil voor het eerste huis 't beste. Vlug beukt ze deuren en ramen in en begint met den boel te plunderen. Meestal stapelt ze midden in de voorkamer de houten meubelen op en maakt daar een brandstapel van. Diezelfde verrichting wordt stelselmatig alle drie, vier huizen herhaald, dan rechts dan links. De vlammen rijzen, vinden en vereenen zich over de tusschengebouwen of dwars over de straat heen. Het vuur kronkelt langs de kornissen of jaagt brandlonten op. En weldra is het een laaiende gloed.

Wat gewordt er inmiddels van de ongelukkigen in de kelders ? Dat hangt af van den luim der bevelvoerders en van de menschlievendheid der soldaten. Soms doorzoekt men 't huis, eer men het in brand steekt, en haalt de bewoners uit hun schuilhoek. Die worden dan naar een of andere verzamelplaats in de stad gestuurd. Dikwijls worden de mannen van de vrouwen gescheiden. Maar de sortering gebeurt slordig. Men ontmoet scharen vrouwen met eenige mannen en andere scharen met veel mannen en een handvol vrouwen. Soms lijken de beide kunnen even goed vertegenwoordigd. Dergelijke groepen staan op de Groote Markt, op de Volksplaats, in de Stationstraat, achter het koor van de Sint-Pieterskerk, of elders. Ze worden overal streng bewaakt. Voor bijna allen is de nacht afgrijselijk geweest. Pikken we er, als voorbeeld, één groep uit.

De groep bestaat hoofdzakelijk uit vrouwen. Er zijn echter enkele mannen bij. Er is ook een jonge moeder bij met een kind in de wieg. Er is geen melk voor het stumpertje ; maar de soldaten zijn goedhartig : ze bieden een spot genever aan. Voor ieder persoon staat een wacht, die de hand houdt aan het dubbel gebod : de armen in de lucht en zwijgen ! Onderwijl branden de huizen, en men ziet, gedwongen, het prachtvertoon aan. Wendt iemand de blikken af, kolfslagen roepen hem tot de orde terug. Een brave vrouw valt in zwijm, haar

man bukt zich om haar te helpen ; de schildwacht mept hem met de kolf in den nek. Haar twee jonge dochters probeeren haar op te richten : de eene haalt een reukflesch uit den zak en laat haar snuiven, maar een beest rukt haar de flesch uit de hand en verbrijzelt ze, boosaardig grinnikend, onder zijn hak. Ieder oogenblik zegt men tot de mannen : neemt afscheid van uw vrouwen, maakt uw testament, ge krijgt zoo meteen den kogel. Deze komedie wordt in den loop van den nacht 7 tot 8 maal herhaald. Op een gegeven oogenblik springt een officier, zat of zot, erger dan een duivel, in een vlaag van heusche of geveinsde gramschap, op een gevangene en wil hem neersabelen. Een andere officier merkt het en bliksemsnel slaat hij met een krachtigen revolverkolfslag den sabel van zijn kollega neer ; hij beveelt deze heen te gaan. Even later hoort men 't eigenaardig geluid van 't laden van een machiengeweer. Een der gevangenen roept : "Legt u plat op den buik !" Allen gehoorzamen en daar fluiten de kogels over de hoofden heen. De schildwachten hebben maar juist den tijd om zich te bergen. Een paard komt neertuimelen voor de voeten der burgers. Daar rijdt een auto voorbij met draagbaren. Als de berries weerkeeren, zeggen de soldaten tot de menschen : "Ziet daar, uw slachtoffers !"

Tusschen 10 en 11 uur gilt er een gorgelfluitje en men begint te schieten ; dan, opnieuw gefluit en opnieuw geschiet ; en zoo om beurten verscheidene keeren achtereen. En bij iedere schietpartij schreeuwen de soldaten hun gevangenen toe : "Ziet ge wel, men schiet nog op ons !"

Te half-twee, in den morgen, wordt de schaar naar de Sint-Martenskazerne geleid, "om gefusilleerd te worden", heet het. Hier zegt men alweer tot de mannen : "Neemt afscheid van uwe vrouw en kinderen." Dezen worden naar 't politiebureel gedreven. De mannen worden voor 't gaanpad op een rij geplaatst. Men bespot en beschimpt ze. Dan klinkt er een bevel, en uit de Brusselschestraat komt er een optocht van 6 of 7 berries. Op elke berrie ligt er een soldaat languit onder een deken die reikt tot de kin. De eerste gekwetste maakt dreigende gebaren en balt de vuist naar de gevangenen. De stoet trekt de Stationstraat in en, zoohaast hij uit de oogen is, worden al de burgers opgesloten in de wacht. Daar blijven ze tot 's ochtends half-zes. Dan stelt men ze groepsgewijs op vrije voeten en schikt in dezelfde groep alle lieden die naar eenzelfde stadswijk wenschen terug te keeren.

"Onze groep", zei me een getuige, "ging naar de Vaartstraat. Tot geleide kregen wij twee dronken soldaten mede. De weg is kort maar beangstigend. De huizen branden, we zien de spiegelruit van een juweelenwinkel stukslaan. Ieder oogenblik hooren we schieten. Zwervende soldaten leggen op ons aan. Ik vraag aan een van onze soldaten, of we ooit ter bestemming zullen komen. Hij antwoost : "Das Kommando ist heilig." inderdaad, we staan ongedeerd voor de deur van 't huis waarin we dachten te schuilen. We treden binnen. Amper is de deur weer dicht, of we hooren een man en een vrouw roepen : "We hebben niets gedaan !" Daarop volgen twee knallen ...."

Deze geschiedenis past met lichte wijzigingen op

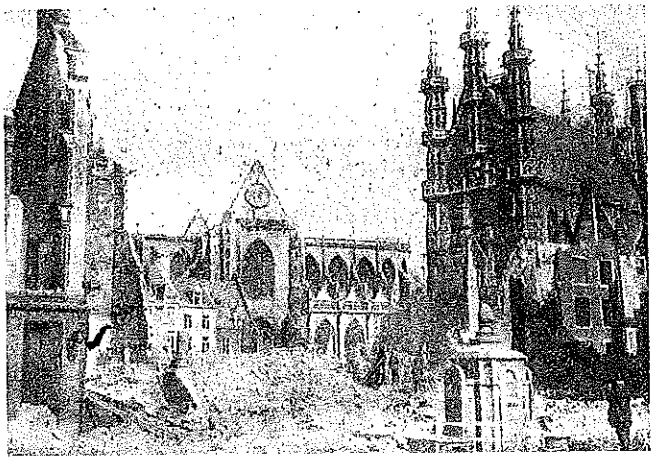

Leuven : St.-Pieterskerk na de verwoesting.

bijna al de Leuvenaars, die uit hun huis zijn gejaagd eer er brand werd gesticht. Men zou in herhalingen vallen indien men de avonturen van iedere groep een voor een verhaalde. Het Duitsche leger heeft beginselen, werkregels, tucht en handelt eender in eendere omstandigheden.

Maar er zijn inwoners, die het geluk niet hadden uit hun kelders te worden gedreven. Men heeft hun huis in brand gestoken, zonder er naar te talen of het ontruimd was. In niet weinig gevallen zijn de bewoners, 't zij dat hun de pas was afgesneden, 't zij dat vrees ze vastkluisterde, ter plaatse verkoold.

In een kelder der Diestschestraat, heeft men vijf tot op 't gebeente verkoolde lijken ontdekt : vader Respen, moeder Respen, de twee dochters Respen, oud 11 en 17 jaar, en de kleine Lafili, oud 14 jaar. De houding der lichamen doet vermoeden, dat de ongelukkigen, toen ze den dood aan 't werk zagen, hun laatste stonden door onderling liefdebetoon hebben willen verzoeten en elkaar tot het einde hebben omvat gehouden, in een laatste omhelzing.

Op de Oude Markt, bij de Hoogeschoolboekerij, zijn vader, moeder en zoon Symons in hun kelder gestikt. Let wel dat ze bijtijds hebben willen vluchten, maar de soldaten hebben ze in den brand teruggedreven.

Aan den Tienschen steenweg is het echtpaar Terclavers, 74 en 73 jaar oud, gestikt, en ook hun schoonkinderen, de drie Van de Broeck's, te zamen vijf personen. Tweemaal hebben de ongelukkigen de soldaten toegeroepen : "We smeeken u, laat ons er uit !" men heeft hun geantwoord : "Nein !" En als ze, den dood nabij, toch wilden ontsnappen, heeft men ze met de bajonet terug in den kelder geworpen.

Elders, ook in een kelder, speelt zich een huiveringwekkend tooneel af. Vijf verscholenen, een oude man, zijn dochter en zijn schoonzoon, twee kinderen van 9 en 7 jaar, worstelen met den dood. Het huis brandt boven hun hoofd. Het gewelf en de richels worden heet. De lucht gloeit als een oven. Het plafond dreigt vuur te vatten. Den heelen nacht besproeit men het met een ton bier. De rook wurgt ieders keel. De kinderen liggen op den vloer. De ouders houden ze voor gestorven. Samen met den oude kruipen ze naar 't kelderraampje en happen naar iederen verkrijgbaren luchtteug. Ze zitten in de

hel tot Donderdags morgens. De 71-jarige grijsaard heeft de vergiftiging niet overleefd. De overige gezinsleden zijn gelukkig gered. (1)

Dergelijke feiten zou men graag op rekening willen schrijven van ontoerekenbare soldaten, radeloos-angstig of stomdronken. Dit is, helaas, onmogelijk. In elk der beide laatst vermelde gevallen was 't een officier die de brandstichting leidde : 't zijn dus de oversten die moeten worden aangeklaagd. Men kan ten hunnen opzichte niet te streng zijn. Geen enkel oogenblik hebben ze eenige menschlievendheid of moed betoond. Geen van beiden heeft willen onderzoeken of de huizen die ze aanstaken, reeds ontruimd waren. Iemand die men had losgelaten, en die voor de anderen in de weer was, vroeg zelfs aan een van hen , of hij wel zeker was, dat er niemand meer zat in het blok gebouwen dat begon te branden. Hij gaf ten antwoord : "Ja... Overigens zijn er nog in, laat ze blijven ; men heeft op onze troepen geschoten." - "Onmogelijk", weervoer de ondervrager.— ""t Is zeker", hield de officier vol, "vrouwen hebben het gezegd. Als ge twijfelt, kom dan mee, ze zullen het zelf verklaren." Die vrouwen zaten opgesloten in een lokaal, niet ver vandaar. Men gaat tot hen. Men ondervraagt ze. Allen loochenen zoo iets te hebben gezegd ; ze zweren, dat er nooit een geweer in hun huis is geweest... Wat doet de officier ? Hij keert zich om en gaat weer zijn post innemen, aan 't hoofd van zijn mannen. Met koele onverschilligheid rolt hij sigaretjes, terwijl hij den brand aanschouwt waarin menschelijke wezens stuiptrekken in den dood.

Nooit zal men alles te weten komen van de drama's, die zich in den nacht van 25 Oogst, in de Leuvensche kelders, hebben afgespeeld. Ik vermeld er één tot slot. Het speelt in de Stationstraat, niet ver van 't station, in 't huis van den heer J. Thoreau, een jong leeraar. Zijn vrouw is daags te voren van een eersteling bevallen. Behalve de ouders en 't kleintje, zijn er de schoonouders, de baker en de meid, in 't geheel 7 personen, die de wijk hebben genomen in een ondergrondsch hok, achter in 't huis. De brand woedt rond en boven hen. Onmogelijk zich te verroeren. De woning stort in. De uitgangen zijn versperd. Gelukkig weerstaat het gewelf. Doch de rook dringt in die soort spelonk, het water stroomt er in, want de hitte heeft de leidingpijpen doen smelten. Het bed der jonge moeder is doornat. Men voedt zich met een kilo rauwe rijst, een korst brood, eenige klontjes suiker en wat wijn, die men uit voorzorg heeft meegenomen of die men uit de puinen heeft samengescharreld. De kleine wordt gelaafd met regenwater ; met regenwater ook wordt de jonge moeder behandeld. Dat leventje duurt zoo vijf dagen lang. De goede lieden, de kleine vooral, waren ten doode opgeschreven : door een wonder zijn ze echter gered.

Naast de personen, die in hun kelderwoningen het gelukkig of ongelukkig einde van hun toestand hebben verbeid, zijn er die welke tijdig konden ontsnappen. Hun lot is zeer verschillend geweest. De eenen, dat waren de wijsten, kruipen achter in de tuin en bergen zich gelijk ze kunnen : daar loeren ze op den dageraad en een oogenblik van kalmte, om een veiliger schuiloord te gaan opzoeken. Anderen loopen op goed geluk de straat op : de soldaten schieten op hen. De niet getroffenen worden gevangen genomen. Die gevangenen worden verschillend behandeld.

(1) Deze handelswijze strookt met de bedreigingen aangeplakt op de muuren van een gemeente bij Luik :

"Gemeente Chokier.—Aan de inwoners.—Ik heb van de Duitsche legeroverheid nieuwe verordeningen ontvangen. Het is streng verboden :

(1) Na 8 uur 's avonds op straat te komen. (Belgische tijd)
(2) Met meer dan 3 personen samen te scholen.
(3) Op een spoorweg te loopen.
(4) Den spoorweg te beschadigen, de troepen aan te vallen of te beschimpen.

De soldaten hebben bevel te schieten op al wie deze verordeningen niet nakomt. De verkoop van sterke dranken is streng verboden. De café's en restaurants moeten 's avonds om 8 uur dicht wezen. In die gelegenheden mag men alleen bier, melk, koffie, thee, water en limonade verkoopen. De huizen zullen doorzocht worden. Zoo men wapens vindt, zal het huis met zijne bewoners verbrand worden. Wie tracht te ontsnappen, wordt neergeschoten. Er mag den soldaten niets worden afgeleverd zonder een briefje van den kommandant.
Chokier, 20 Augustus 1914.—De Burgemeester."

Wordt vervolgd